

Ministerie van Financiën
T.a.v. de heer Mr. W.B. Hoekstra, Minister van Financiën
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Uitsluitend verstuurd via www.internetconsultatie.nl

Datum
15 september 2021

Behandeld door
RB

Ons kenmerk
RB\20210915a

Onderwerp
Reactie consultatie Wet toekomst accountancysector

Uw kenmerk
Keten-ID 12037

Geachte heer Hoekstra,

Met interesse hebben wij kennisgenomen van de diverse voorstellen in de consultatie Wet toekomst accountancysector. Wij danken u voor de tijd en aandacht die aan dit voorontwerp zijn besteed alsmede voor de mogelijkheid daarop te reageren. Via deze brief brengen wij graag een aantal aspecten specifiek onder uw aandacht.

Wij zijn positief over de voorstellen gericht op diverse schakels in de verantwoordingsketen

Het oordeel van de accountant voegt zekerheid toe aan de (niet) financiële verantwoording van organisaties. Als Deloitte zijn wij trots op de bijdrage die wij als onderdeel van de totale verantwoordingsketen mogen leveren, gericht op het goed functioneren van deze organisaties, de financiële markten en de economie. De kwaliteit van onze dienstverlening staat hierbij op de eerste plaats. Wij zijn dan ook positief over initiatieven die bijdragen aan die kwaliteit, waaronder ook meerdere onderdelen van het voorliggende wetsvoorstel.

Voor wij nader ingaan op enkele onderdelen van het wetsvoorstel benadrukken wij in deze context het belang van de adviezen die de Universiteit Leiden u heeft gedaan en die u eerder dit jaar met de Tweede Kamer heeft gedeeld¹: *“Met de controle door de accountant wordt bevorderd dat de door een onderneming gepresenteerde financiële gegevens een getrouw beeld geven. Dat laat onverlet dat de primaire verantwoordelijkheid voor de betrouwbaarheid van de financiële informatie ligt bij gecontroleerde onderneming zelf (onderstreping toegevoegd).”* U steunt diverse adviezen, waaronder het opnemen van een expliciete ‘in control’ verklaring in de Corporate Governance Code. Deze adviezen zijn door u neergelegd bij de Monitoring Commissie Corporate Governance. Wij zien graag blijvende aandacht voor de implementatie van deze adviezen, vergelijkbaar met de wijze waarop u de voorstellen voor onze sector via voorliggende wetsvoorstellen voornemens bent in te richten. Voor duurzame kwaliteitsverbetering zijn immers ook concrete initiatieven nodig in andere schakels van de verantwoordingsketen, waaronder initiatieven die door de Universiteit Leiden zijn aangereikt.

¹ Kamerbrief Versterking verantwoordingsketen en toekomst accountancysector ([link](#))

Onze reactie op de diverse voorstellen Wet toekomst accountancysector

1. Verankering AQI's

In het eindrapport van de Commissie Toekomst Accountancysector (CTA) '*Vertrouwen op controle*' doet de commissie de aanbeveling om te komen tot Audit Quality Indicators (AQI)². Deloitte onderschrijft het belang hiervan. Om de verwachtingskloof te dichten is het belangrijk om transparant te communiceren over de kwaliteitsprestaties van accountantsorganisaties. De AQI's kunnen een goed instrument zijn om hier meer inzicht in te geven, maar tegelijkertijd: het is lastig om goede AQI's te definiëren vanwege de vanzelfsprekend sterk gewenste correlatie tussen AQI's en de kwaliteit van audits. Wij leveren hieraan een actieve bijdrage in de AQI-werkgroep en door ook onze inhoudelijke reflectie in het AQI-consultatieproces.

Uw wetsvoorstel voorziet in een juridische verankering van de AQI's. Wij geven u drie punten in overweging:

- i. *Eindige termijn* | Gelet op de complexiteit van het definiëren van 'goede' AQI's en de uitkomsten van vergelijkbare trajecten in andere landen³, willen wij de Minister vragen om een harde evaluatie wettelijk voor te schrijven, waarbij de AQI verplichting komt te vervallen na een vooraf bepaalde termijn – bijvoorbeeld twee jaar – tenzij de meerwaarde en de correlatie met audit kwaliteit wetenschappelijk is aangetoond. Op deze manier wordt voorkomen dat een te rigide inrichting leidt tot het in stand blijven van maatschappelijke kosten in geval de meerwaarde van de AQI-verplichting afwezig of beperkt blijkt te zijn.
- ii. *Duiding term 'periodiek'* | Daarnaast zien wij graag een nadere duiding van de term "periodiek", i.e. de frequentie waarmee accountantsorganisaties over AQI's dienen te rapporteren.
- iii. *Geïntegreerde monitoring en uitvoering* | Wij zijn voorstander van geïntegreerde monitoring en uitvoering. AQI's zien toe op het wettelijke domein waarvoor toezicht reeds belegd is bij de AFM. Daarnaast vraagt de AFM reeds jaarlijks gedetailleerde informatie uit bij accountantsorganisaties. Integratie van AQI's die nu in ontwikkeling zijn in bestaande uitvragen en monitoring zou extra uitvoeringskosten kunnen voorkomen.

2. Aanwijzingsbevoegdheid

Het wetsvoorstel voorziet in een aanwijzingsbevoegdheid waarbij – als ultimum remedium – een accountantsorganisatie aan een controlecliënt wordt toegewezen. Wij zijn hier geen voorstander van en geven u drie punten in overweging:

- i. *Beheerste en integere bedrijfsvoering* | In het wetsvoorstel en de toelichting daarop wordt expliciet gemeld dat de aanwijzingsbevoegdheid niet afdoet aan thans geldende verplichtingen van accountantsorganisaties inzake opdrachtacceptatie. Wij voorzien hierbij uitvoeringsvraagstukken. Punt van zorg is dat de uitoefening van deze aanwijzingsbevoegd situaties kan creëren waarbij de beheerste en integere uitoefening van de praktijk van de aangewezen accountantsorganisatie en haar reputatie in gevaar kunnen worden gebracht, zeker wanneer – ondanks steekhoudende argumentatie vanuit de accountantsorganisatie –

² Vertrouwen op Controle Eindrapport van de Commissie toekomst accountancysector ([link](#))

³ CPAB, Canada ([link](#)), PCAOB, Verenigde Staten van Amerika ([link](#))

toch besloten wordt tot aanwijzing. Wij zijn van mening dat hiervoor een voorziening moet worden getroffen, waarbij de aangewezen accountantsorganisatie wordt gevrijwaard van deze risico's.

- ii. *Aansprakelijkheid individuele accountant* | In de situatie dat een accountantsorganisatie dwingend wordt toegewezen, ontstaat de vervolgvraag: welke individuele accountant binnen de accountantsorganisatie neemt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de controle? In uw memorie van toelichting wordt gesteld dat tuchtrechtelijke aansprakelijkheid in een dergelijke situatie niet afwijkt van de situatie waarin een controle opdracht vrijwillig is geaccepteerd. Ook hier kan een uitvoeringsvraagstuk ontstaan wanneer individuele accountants de opdracht weigeren met een beroep op de verantwoordelijkheid en verplichtingen die bij hen liggen voor de uitoefening van hun beroep, en waarvoor zij in persoon tuchtrechtelijk aansprakelijk kunnen zijn. Ook daar zou het wetsvoorstel oog voor moeten hebben.
- iii. *Beperking tot OOBs* | Als derde punt willen wij de Minister vragen de reikwijdte van het wetsvoorstel op dit punt te beperken tot Organisaties van Openbaar Belang. Reden hiervoor is dat de situatie waarop dit wetsvoorstel ziet zich in dit marktsegment voordoet, mede gelet ook op het beperkt aantal aanbieders (OOB-vergunninghouders). Bovendien is de governance buiten het domein van de Organisaties van Openbaar Belang minder geformaliseerd en is er veelal geen toezichthoudend orgaan als aanspreekpunt voor de accountant. Daarnaast is in het verleden gebleken – bijvoorbeeld enkele jaren geleden bij diverse gemeentes – dat de markt in dat segment in staat is zelf in een oplossing te voorzien. Door de reikwijdte te beperken tot de kring van ondernemingen waar dit vraagstuk speelt (i.e. OOB's), wordt onnodige druk op het systeem en daarmee samenhangende maatschappelijke kosten voorkomen.

Om te voorzien in een oplossing voor de aansprakelijkheidsrisico's van accountantsorganisaties en/of individuele accountants, zien wij nog een andere mogelijkheid: de Auditdienst Rijk (ADR) zou de controle van dergelijke organisaties op zich kunnen nemen. In geval van capaciteitstekort zouden accountantsorganisatie zelfs accountants beschikbaar kunnen stellen om onder verantwoordelijkheid van de ADR deze controles te helpen uitvoeren.

3. Eensluitend regelgevend kader en kenbaar instrumentarium voor samenloop van dienstverlening

Bij een formele overtreding van artikel 24b Wta (samenloop dienstverlening bij OOB's) moet ingevolge de wet een wettelijke controle direct worden beëindigd. Zulks verhoudt zich niet met het internationaal regelgevend kader terzake waarin wordt onderkend dat een overtreding van onafhankelijkheidsregelgeving niet per definitie hoeft te leiden tot het materieel in geding zijn van de onafhankelijke uitvoering van de wettelijke controle. In de afgelopen jaren heeft de AFM gebruik gemaakt van haar discretionaire bevoegdheid in artikel 58 Wta om bij een formele overtreding van artikel 24b Wta de beëindiging van de wettelijke controle niet te gelasten. Dit omdat er geen sprake was van een materiële bedreiging van de onafhankelijkheid en beëindiging van de wettelijke controle schadelijk zou zijn voor een goede werking van de financiële markten. De huidige formulering van artikel 24b Wta en het ontbreken van een eensluitend kenbaar kader en instrumentarium wat te doen in het geval van een niet materiele overtreding, leiden tot onvoldoende rechtszekerheid en transparantie voor alle betrokken partijen, waaronder de OOB, de Auditcommissie, de accountantsorganisatie, de AFM en de gebruikers van de jaarrekening indien de onafhankelijkheid niet materieel in het geding is. Wij verzoeken u de formulering van artikel 24b Wta aan te passen en een eensluitend kader en instrumentarium kenbaar voor alle betrokkenen, in geval van een niet materiele overtreding, te ontwikkelen opdat beter aangesloten wordt bij het internationaal regelgevend kader en het vertrouwen in de financiële markten verder wordt geborgd.

4

15 september 2021

RB\20210915a

Tot slot

Wij hebben onze reactie kort en bondig verwoord. Mocht u naar aanleiding hiervan vragen hebben of additionele informatie willen ontvangen, aarzel dan vooral niet om contact met ons op te nemen. Wij maken graag tijd vrij voor dit belangrijke proces.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

Liesbeth Mol

Executive Board – Chief Quality Officer

Rob Bergmans

Managing Partner Audit & Assurance